

Briuselis, 2021 11 23
COM(2021) 714 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

Pirmoji metinė tiesioginių užsienio investicijų į Sąjungą tikrinimo ataskaita

{SWD(2021) 334 final}

IVADAS

Ši ataskaita yra pirmoji metinė Europos Komisijos ataskaita dėl ES tiesioginių užsienio investicijų (TUI) tikrinimo reglamento (toliau – TUI tikrinimo reglamentas arba reglamentas) taikymo.

Iki 2020 m. spalio 11 d. įsigaliojant TUI tikrinimo reglamentui, valstybės narės ir Europos Komisija oficialiai ES mastu šiais klausimais nebendradarbiavo. Europos Komisija neatliko jokio vaidmens tikrinant tiesiogines užsienio investicijas ES.

Pastaraisiais metais akivaizdžiai pasikeitė investuotojų profiliai ir investavimo modeliai, t. y. vis daugiau EBPO nepriklausančių investuotojų, kartais remiamų ar vadovaujamų vyriausybės, kurių motyvacija dėl konkrečios investicijos ne visada gali būti išimtinai komercinio pobūdžio¹. TUI tikrinimo reglamente ir atskirų ES valstybių narių tikrinimo teisės aktuose ir mechanizmuose daug dėmesio skiriama saugumo ar viešosios tvarkos apsaugai ir aiškiai suvokiama tam tikrų investicijų tikslų, pvz., ypatingos svarbos infrastruktūros objektų ir išteklių, įskaitant tam tikras technologijas ir sektorius, tokius kaip sveikatos, svarba ir rizika, kurią gali kelti tam tikrų investuotojų investicijos.

Šioje ataskaitoje užtikrinamas skaidrumas, susijęs su TUI tikrinimu ES, ir aptariama nacionalinių tikrinimo mechanizmų raida. Ja prisidedama prie Sąjungos atskaitomybės srityje, kurioje, atsižvelgiant į susijusius saugumo interesus, nei įmanoma, nei tinkama užtikrinti su atskirais sandoriais susijusio skaidrumo .

Ši pirmoji metinė ataskaita, grindžiama 27 valstybių narių ataskaitomis ir kitais šaltiniais, patvirtina aiškią reglamento ir bendradarbiavimo mechanizmo pridėtinę vertę.

Ataskaitą sudaro keturi skyriai:

- 1 skyrius – tiesioginių užsienio investicijų ES duomenys ir tendencijos;
- 2 skyrius – teisėkūros pokyčiai valstybėse narėse;
- 3 skyrius – tikrinimo veikla valstybėse narėse;
- 4 skyrius – ES bendradarbiavimas TUI tikrinimo srityje.

Ši metinė ataskaita priimta kartu su metine dvejopo naudojimo prekių eksporto kontrolės ataskaita. Tiek TUI tikrinimas, tiek eksporto kontrolė yra svarbios strateginės prekybos ir investicijų kontrolės priemonės saugumui Europos Sąjungoje užtikrinti.

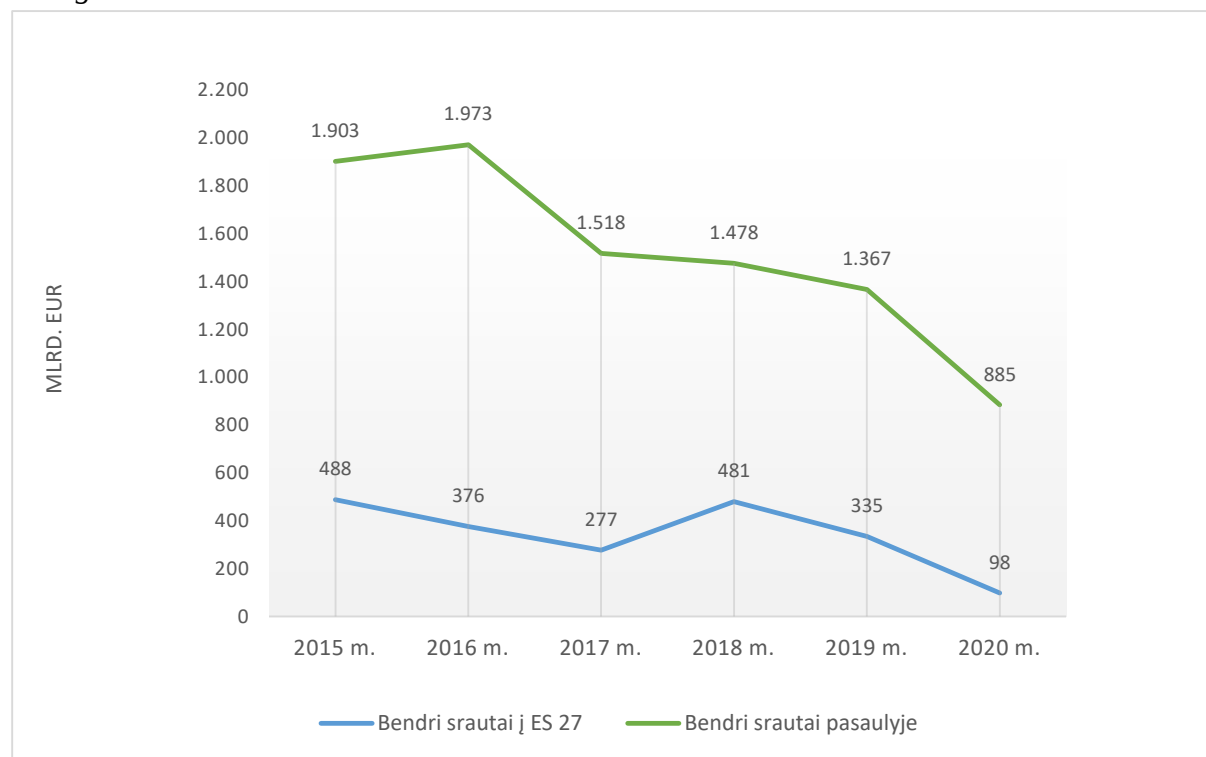
¹ Žr., pvz., „Skatinti tiesiogines užsienio investicijas kartu apsaugant svarbiausius interesus“, COM(2017) 494 *final*, 2017 m. rugsėjo 13 d.

1 SKYRIUS. TIESIOGINĖS UŽSIENIO INVESTICIJOS Į EUROPOS SĄJUNGĄ. TENDENCIJOS IR DUOMENYS²

Konkrečias 2020 m. ypatybes ir jų poveikį TUI, be kita ko, Europos Sąjungai, geriausia suprasti, kai jos nagrinėjamos ilgesnio laikotarpio kontekste³. Taip galima jas palyginti atsižvelgiant tiek į aplinką ir įvykius iki COVID-19 pandemijos, tiek į tam tikro pasaulio ekonomikos suaktyvėjimo, įskaitant TUI sandorius, pirmąjį 2021 m. ketvirtį požymius.

2020 m., kaip parodyta *1 diagramoje*, pasaulio TUI srautai smarkiai sumažėjo iki 885 mlrd. EUR, t. y. 35 % mažiau nei 2019 m., o tai jau buvo gerokai mažiau nei 2018 m.⁴ Europos Sąjungoje COVID-19 pandemijos poveikis, palyginti su pasaulio vidurkiu, buvo dar didesnis – 2020 m. TUI į ES sumažėjo 71 % iki 98 mlrd. EUR, palyginti su 335 mlrd. EUR 2019 m. 2020 m. TUI šalyje sudarė tik 0,7 % ES 27 BVP, t. y. gerokai mažiau nei 3,6 % 2018 m.⁵

1 diagrama. Pasaulio ir ES TUI srautas

Šaltinis. EBPO duomenys, surinkti 2021 m. gegužės 20 d.

Pokyčius galima apibūdinti kaip netolygius. Neigiamas poveikis su TUI susijusiai veiklai buvo netolygus, priklausomai nuo užsienio investuotojo kilmės, priimančiosios ES valstybės narės ir

² Šis skyrius apima 2019 m. sausio 1 d. – 2021 m. kovo 31 d. laikotarpį.

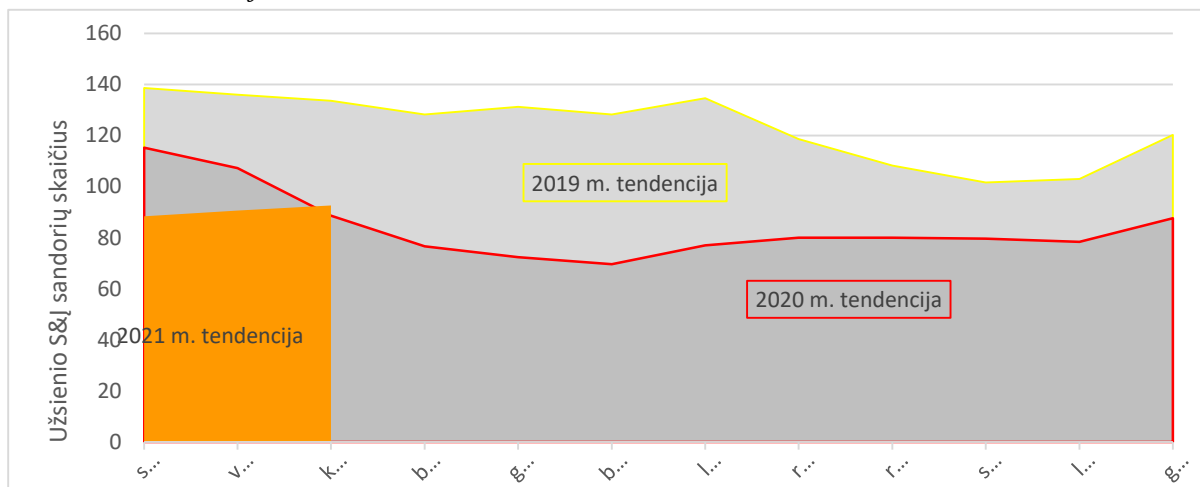
³ Nagrinėjant TUI srautus pagal nacionalinių sąskaitų duomenis (*1 diagrama*), 2015–2020 m. laikotarpis leidžia pamatyti COVID-19 poveikį jau ir taip lėtėjančioms srautų tendencijoms. Likusi skyriaus dalis, grindžiama sandorių skaičiumi, apima 2019 m. sausio mėn. – 2021 m. pirmąjį ketvirtį.

⁴ Pasauliniai TUI srautai atitinka [EBPO](#) nurodytą TUI į ES srautų vertę.

⁵ Šaltinis. [EBPO](#), 2021 m. gegužės mėn. surinkti duomenys.

susijusių sektorių (žr. 2 ir 3 *diagramas* ir 1 *lentelę*, kuriose pateikiama detalesnė informacija apie susijungimo ir įsigijimo sandorius ES⁶). 2020 m., palyginti su 2019 m., paskelbta 34 % mažiau užsienio⁷ susijungimo ir įsigijimo sandorių. Iki 2020 m. pabaigos ir pirmajame 2021 m. ketvirtyje sandorių sudarymas pamažu atsigavo (+4,5 %, palyginti su pirmuoju 2020 m. ketvirčiu), tačiau jų buvo 30 % mažiau negu 2019 m. (2 *diagrama*).

2 *diagrama. Bendros užsienio įsigijimų ir susijungimų sandorių ES 2019 m. sausio mėn. – 2021 m. kovo mėn. tendencijos*

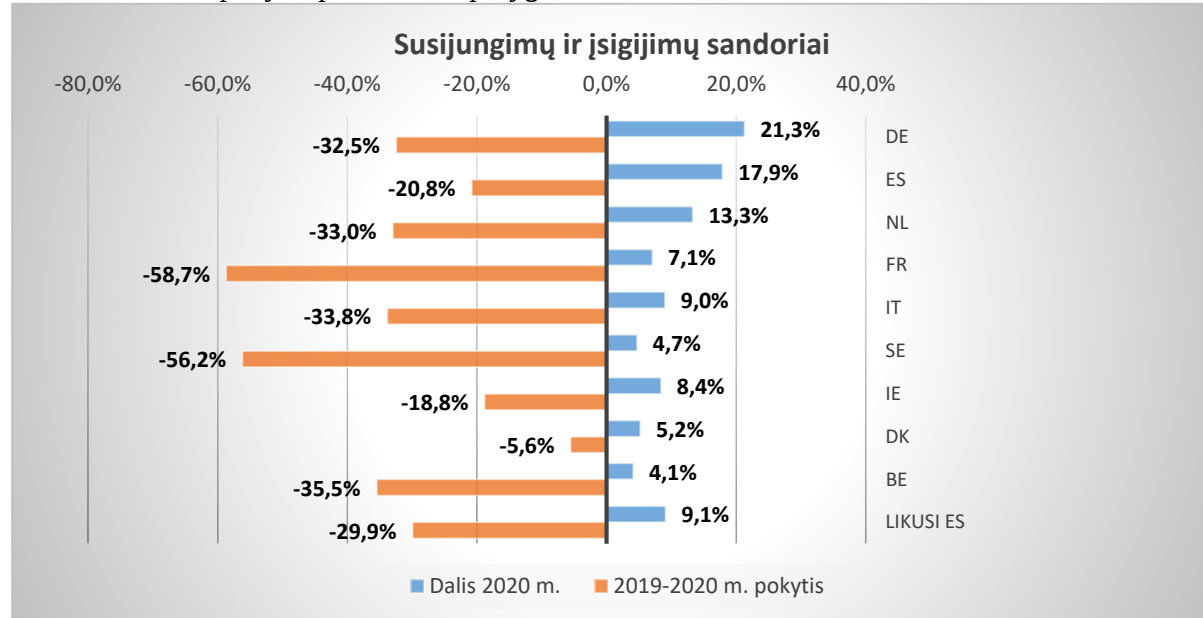
Šaltinis. JRC skaičiavimai pagal „Bureau van Dijk“ duomenis, surinktus 2021 m. gegužės 6 d. Tendencija rodo 3 mėnesių slenkamąjį vidurkį. Užsienio susijungimų ir įsigijimų sandoriai yra sandoriai, kai investuotojo galutinis savininkas yra ne ES subjektas.

Visose ES valstybėse narėse įsigijimų ir susijungimų operacijų skaičius sumažėjo (3 *diagrama*), ypač Prancūzijoje ir Švedijoje. Vokietijoje, kur įsigijimų ir susijungimų operacijų skaičius sumažėjo šiek tiek mažiau, sumažėjo Kinijos ir JAV investicijų, o Ispanijoje ir Nyderlanduose 2020 m., palyginti su 2019 m., sumažėjo ELPA šalių ir Korėjos bei Japonijos sandorių.

⁶ Terminai *sandoriai* ir *operacijos* vartojami kaip sinonimai kalbant apie susijungimus ir įsigijimus (toliau – susijungimai ir įsigijimai).

⁷ Terminas *užsienio*, kai kalbama apie susijungimo ir įsigijimo sandorius arba plynio lauko projektus, reiškia sandorius, kuriuos Europoje sudaro ne ES investuotojai. Investuotojas laikomas ne ES investuotoju, kai jis priklauso ne ES subjektui (asmeniui arba įmonei). Jei nėra kontrolinio akcijų paketo, investuotojo pilietybę apibrėžia buveinės vieta.

3 diagrama. Užsienio įsigijimų ir susijungimų skaičius pagal tikslines ES šalis. Viso skaičiaus 2020 m. dalis ir pokytis procentais, palyginti su 2019 m.

Šaltinis. JRC skaičiavimai pagal „Bureau van Dijk“ duomenis, surinktus 2021 m. gegužės 6 d.

Didelė užsienio investicijų dalis Europoje 2020 m. teko Jungtinėms Valstijoms (JAV) ir Kanadai: beveik 35 % įsigijimų ir susijungimų operacijų ES, o Jungtinėje Karalystėje (JK) – 30,5 %⁸. Toliau seka ELPA šalys – 12,1 % (7,5 % teko Šveicarijai). Kinija – 2,5 % (palyginti su 4 % 2019 m.) – 2020 m. buvo ketvirta užsienio investuotoja ES (1 lentelė)⁹.

1 lentelė. Užsienio įsigijimų ir susijungimų operacijos 2020 m. pagal investuotojo galutinio savininko pilietybę. Pokytis procentais 2020 m., palyginti su 2019 m., ir visų investicijų dalis 2020 m.

	Pokytis procentais lyginant 2020 m. ir 2019 m.	Visų investicijų dalis (%) 2020 m.
JAV ir CAN	-35	34,9
JK	-21	30,5
ELPA	-25	12,1
Lengvatinio apmokestinimo zonos	-34	6,9
Išsivysčiusios Azijos šalys	-47	5,6

⁸ JAV ir Kanados duomenys atitinka šalių grupavimą, naudotą prie TUI tikrinimo reglamento pridedamoje analizėje (žr. SWD(2019) 108 final). 2020 m. JAV ir JK buvo didžiausios investuotojos – kiekvienai jų teko po 30,5 % visų investicijų iš ES nepriklausančių šalių į ES (JAV investicijos sumažėjo nuo 31 % 2019 m.). 2021 m. pirmąjį ketvirtį JAV dalis sudarė 37,1 %.

⁹ Kinijos duomenys apima Honkongą ir Makao.

Kinija	-63	2,5
Centrinė ir Pietų Amerika	-37	1,7
Indija	-44	1,4
AUS ir NZ	-50	1,2
Persijos įlankos bendradarbiavimo tarybos valstybės	0	1,2
Turkija ir kitos AR šalys	-50	0,9
Kitos Azijos šalys	-73	0,4
Rusijos Federacija	-83	0,1
Likusios pasaulio šalys	-54	0,6

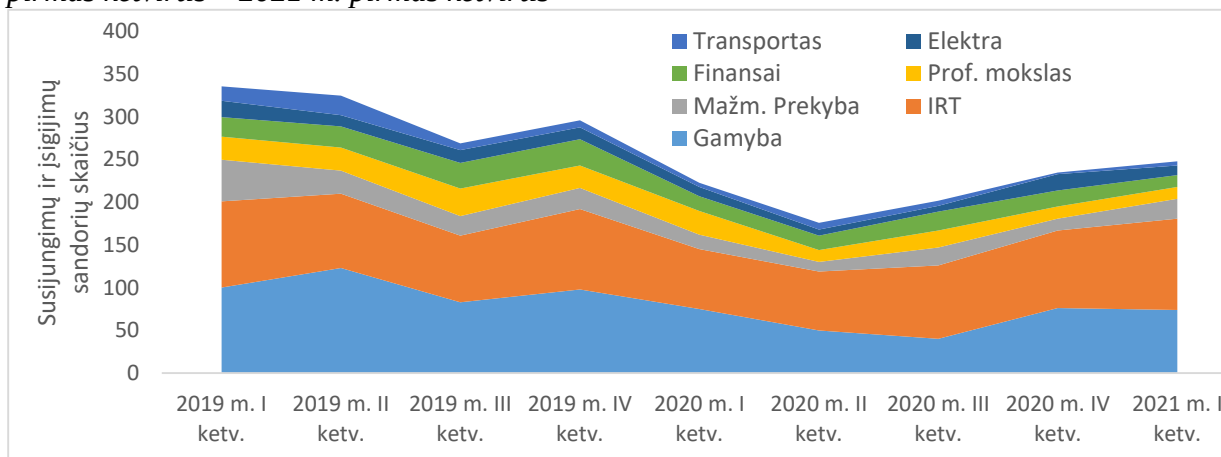
Šaltinis. JRC skaičiavimai pagal „Bureau van Dijk“ duomenis, surinktus 2021 m. gegužės 6 d.¹⁰

Nors Kinijos užsienio investicijos į Europą sudaro palyginti nedidelę sandorių dalį, jos mažėjo labiausiai nuo 2019 m. lapkričio mėn., t. y. likus dviem mėnesiams iki izoliavimo priemonių nustatymo Uhane (Kinija) 2020 m. sausio mėn. pabaigoje, neatsižvelgiant į tai, kad Kinijos ekonomika anksti pradėjo vėl aktyviai veikti – 2020 m. viduryje.

Pastebima, kad COVID-19 poveikis Europos ekonomikos sektoriams nebuvo vienodas (4 *diagrama*). Kai kuriuose sektoriuose, pavyzdžiui, medicinos išteklių, farmacijos produktų gamybos ir e. prekybos, sudarytas precedento neturintis sandorių skaičius, o kiti sektoriai, tokie kaip turizmo, laisvalaikio, aviacijos ir jūrų transporto, patyrė neigiamą poveikį. Labiausiai paveiktas apgyvendinimo sektorius – jame užsienio sandorių skaičius sumažėjo daugiau kaip 70 %.

¹⁰ Santrumpos: CAN (Kanada), ELPA (Šveicarija, Norvegija, Islandija, Lichtenšteinas), AUS (Australija), NZ (Naujoji Zelandija), AR (Artimieji Rytai). Pagrindinės lengvatinio apmokestinimo zonos pagal sandorių ar plyno lauko projektų skaičių yra (abėcėlės tvarka) Bermuda, Didžiosios Britanijos Mergelių Salos, Jungtinės Karalystės Normandijos salos, Kaimanų Salos ir Mauricijus. Lengvatinių mokesčių centrų sąrašą žr., pvz., Komisijos tarnybų darbiname dokumente, grindžiamame Komisijos komunikatu „Skatinti tiesiogines užsienio investicijas kartu apsaugant svarbiausius interesus“, SWD(2019) 108 *final*, 2019 m. kovo 13 d. Išsivysčiusios Azijos šalys: Japonija, Pietų Korėja, Singapūras ir Taivanas; Persijos įlankos bendradarbiavimo tarybos valstybės: Jungtiniai Arabų Emyratai, Kataras, Saudo Arabija, Kuveitas, Omanas ir Bahreinas. Kitos Artimųjų Rytų šalys – Izraelis ir Libanas.

4 diagrama. Užsienio įsigijimų ir susijungimų sandoriai pagal tikslinius ES sektorius, 2019 m. pirmas ketvirtis – 2021 m. pirmas ketvirtis

Šaltinis. JRC skaičiavimai pagal „Bureau van Dijk“ duomenis, surinktus 2021 m. gegužės 6 d.

Gamybos sektoriuje, kuriam teko ketvirtadalis visų užsienio susijungimų ir įsigijimų operacijų, 2020 m. sandorių skaičius sumažėjo 40 %, palyginti su 2019 m., o 2021 m. pirmąjį ketvirtį šio sektoriaus perspektyvos buvo miglotos – veiklos rezultatai, palyginti su tuo pačiu laikotarpiu ankstesniais metais, apytiksliai buvo –1,3 %.

Informacinių ir ryšių technologijų (IRT) sektorius mažiausiai nukentėjo nuo pandemijos ir kitų problemų – palyginti su 2019 m., jo rodikliai 2020 m. sumažėjo tik 12 %. 2020 m. IRT sektoriuje sudaryta 35 % visų susijungimų ir įsigijimų sandorių ES – pirmą kartą daugiau nei gamybos sektoriuje. 2021 m. pirmąjį ketvirtį IRT sektorius taip pat pirmąja atsigavimo srityje – palyginti su tuo pačiu laikotarpiu ankstesniais metais, susijungimų ir įsigijimų operacijų skaičius padidėjo 53 % ir pasiekė sandorių lygį iki COVID pandemijos.

Daugiau informacijos

Daugiau informacijos apie pirmiau nurodytus skaičius, poveikį ir atsigavimą pagal valstybes nares ir sektorius, plyno lauko investicijas, į ES investuojančių užsienio investuotojų kilmę ir užsienio valstybių dalyvavimą į ES investuojančių užsienio investuotojų kapitale pateikiama pridedamo Komisijos tarnybų darbinio dokumento 2 skirsnyje.

2 SKYRIUS. TEISĖKŪROS POKYČIAI VALSTYBĖSE NARĖSE NUO 2019 M.¹¹

Iki šiol atlikti darbai

2019 m. kovo 19 d. priėmus ES TUI tikrinimo reglamentą ir 2020 m. spalio 11 d. jį visapusiškai įgyvendinus, prasidėjo naujas etapas.

Kai 2017 m. buvo teikiamas Europos Komisijos pasiūlymas, 11 valstybių narių¹² taikė nacionalinius TUI tikrinimo mechanizmus konkreitiems sektoriams arba plačiau. 2021 m. liepos

¹¹ Šis skyrius apima 2019 m. sausio 1 d. – 2021 m. liepos 31 d. laikotarpį.

¹² Austrija, Danija, Ispanija, Italija, Latvija, Lenkija, Lietuva, Portugalija, Prancūzija, Suomija, Vokietija, neįskaitant Jungtinės Karalystės.

1 d. jų buvo 18 (žr. toliau pateiktą žemėlapi). Be to, kad padaugėjo tikrinimo mechanizmą taikančių valstybių narių, taip pat buvo pakoreguota ir išplėsta esamų mechanizmų taikymo sritis, o į valstybių narių mechanizmus vis dažniau, kartais pažodžiui, įtraukiami pagrindiniai reglamento elementai.¹³

ES TUI tikrinimo reglamentas ir ES valstybių narių TUI tikrinimo mechanizmai

Nors reglamente specialiai nėra išsamiai išdėstyta, kokia turėtų būti ES valstybių narių TUI tikrinimo mechanizmų forma ir turinys, jame nustatyti tam tikri pagrindiniai elementai, į kuriuos turi būti atsižvelgta visuose nacionaliniuose TUI tikrinimo mechanizmuose.

Visų pirma TUI tikrinimo reglamento 3 straipsnyje nustatyta pareiga bet kuriai ES valstybei narei, taikančiai TUI tikrinimo mechanizmą, užtikrinti, kad tokiuose mechanizmuose būtų nustatyti terminai, mechanizmai būtų skaidrūs ir nediskriminuojantys, jais būtų sudaroma galimybė atsižvelgti į kitų valstybių narių pastabas ir Europos Komisijos nuomonę, jais būtų sudaroma galimybė atitinkamoms šalims pateikti skundą dėl TUI tikrinimo institucijos neigiamo sprendimo ir būtų toliau taikomos priemonės, kuriomis siekiama užkirsti kelią TUI tikrinimo mechanizmų ir susijusių sprendimų vengimui.

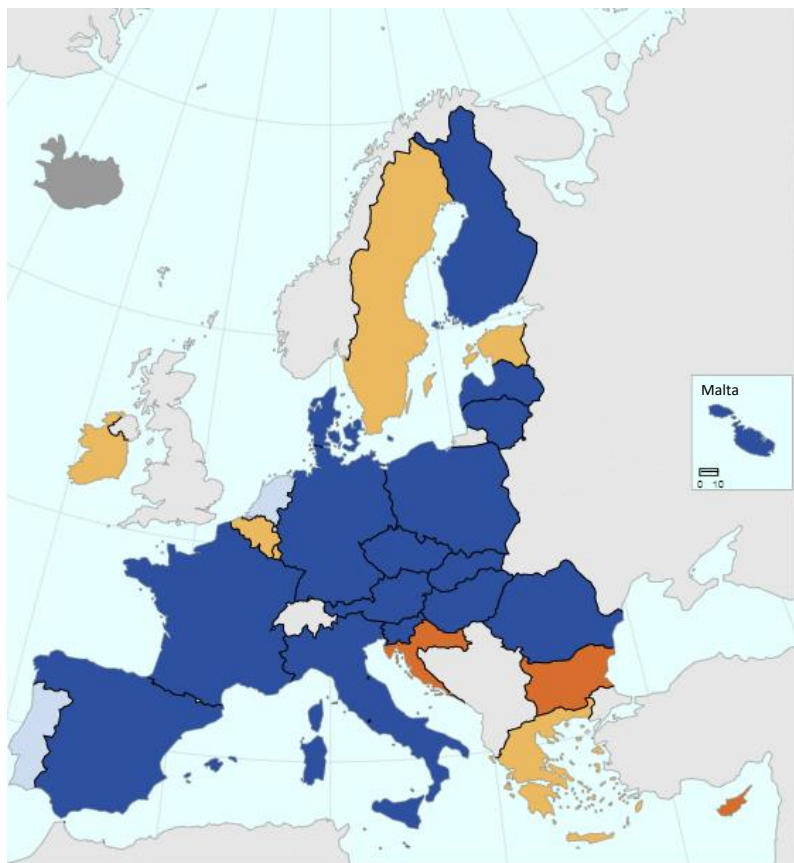
Europos Komisija (paskutinį kartą – savo komunikate dėl prekybos politikos peržiūros¹⁴) paragino visas valstybes nares įdiegti nacionalinį tikrinimo mechanizmą:

„saugumo srityje pagal TUI tikrinimo reglamentą Komisija pakartotinai ragina visas valstybes nares sukurti ir taikyti visapusišką TUI tikrinimo mechanizmą, siekiant išnagrinėti atvejus, kai tam tikros įmonės, infrastruktūros ar technologijos įsigijimas arba kontrolė keltų grėsmę saugumui arba viešajai tvarkai ES. Komisija toliau taikys bendradarbiavimo su valstybių narių valdžios institucijomis mechanizmą, kad rizikingos tiesioginės užsienio investicijos nekeltų grėsmės saugumui ir viešajai tvarkai, ir apsvarstys galimybę stiprinti TUI tikrinimo reglamentu nustatytą bendradarbiavimo mechanizmą.“

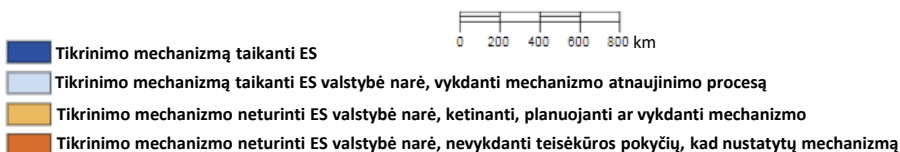
¹³ Pvz., neseniai priimtas Danijos tikrinimo įstatymas ir susijusio mechanizmo įstatymas dėl tam tikrų užsienio investicijų ir kt. tikrinimo Danijoje (Investicijų tikrinimo įstatymas), Italijos įstatymas ir susijęs mechanizmas, pvz., Italijos vyriausybės dekretai Nr. 179 ir Nr. 180, taip pat Lietuvos įstatymas ir susijęs mechanizmas – Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymas, Nr. IX-1132.

¹⁴ Prekybos politikos peržiūra. Atvira, tvari ir ryžtinga prekybos politika, COM(2021) 66 *final*, 2021 m. vasario 18 d.

Tikrinimo mechanizmus / teisės aktus taikančios valstybės narės
2021 m. rugpjūčio 1 d. duomenys

Administracinės sienos: ©EuroGeographics ©UN-FAO ©Turkstat
Kartografija: Eurostatas - IMAGE, 09/2021

Valstybių narių pranešimai TRADE GD

Europos Komisija ir toliau labai tikisi, kad visos 27 ES valstybės narės įdiegs nacionalinius TUI tikrinimo mechanizmus. Nacionaliniu tikrinimo mechanizmu visose 27 valstybėse narėse būtų siekiama apsaugoti visas atskiras valstybes nares nuo potencialiai rizikingų užsienio investicijų iš trečiųjų šalių. Jie taip pat užtikrins būtinas bendradarbiavimo mechanizmo pagal TUI tikrinimo reglamentą sąsajas, užtikrindami, kad visos 27 valstybės narės ir Komisija tikrintų atitinkamas TUI, atsižvelgdamos į kolektyvinį valstybių narių ir Sąjungos saugumą, taip pat bendrosios rinkos saugumą ir labai aukštą ekonominės integracijos lygį, kuriam ji sudaro sąlygas.

Be atitinkamų bendresnio pobūdžio nacionalinių tikrinimo mechanizmų penkios valstybės narės, t. y. Italija, Lenkija, Prancūzija, Slovėnija ir Vengrija, taip pat priėmė laikinas priemones dėl TUI, susijusias su pažeidžiamumu dėl COVID-19 ir sumažėjusiomis ES turto kainomis¹⁵.

Pokyčiai ES valstybėse narėse. TUI tikrinimo mechanizmai

Ataskaitiniu laikotarpiu 24 iš 27 ES valstybių narių:

- priėmė naują nacionalinį TUI tikrinimo mechanizmą,
- iš dalies pakeitė esamą mechanizmą
- arba pradėjo konsultacinį ar teisėkūros procesą, kuriuo turėtų būti priimtas naujas mechanizmas arba esamo mechanizmo pakeitimai.

Naują nacionalinį TUI tikrinimo mechanizmą priėmusios valstybės narės	Čekija, Danija, Malta, Slovėnija, Slovakijos Respublika
Esamo mechanizmo pakeitimus priėmusios valstybės narės	Austrija, Ispanija, Italija, Latvija, Lenkija, Lietuva, Prancūzija, Rumunija, Suomija, Vengrija, Vokietija
Konsultacinį ar teisėkūros procesą, kuriuo tikimasi, kad bus priimti esamo mechanizmo pakeitimai, pradėjusios valstybės narės	Nyderlandai, Portugalija
Konsultacinį ar teisėkūros procesą, kuriuo tikimasi, kad bus priimtas naujas mechanizmas, pradėjusios valstybės narės	Airija, Belgija, Estija, Graikija, Liuksemburgas, Švedija
Valstybės narės, viešai nepranešusios apie vykdomą iniciatyvą	Bulgarija, Kipras, Kroatija

TUI tikrinimo reglamento 3 straipsnio 7 dalyje nustatyta valstybių narių pareiga pranešti Europos Komisijai apie savo tikrinimo mechanizmus ir visus jų pakeitimus. 3 straipsnio 8 dalyje nustatyta Europos Komisijos pareiga sudaryti ir viešai paskelbti valstybių narių tikrinimo mechanizmų sąrašą ir prireikus jį atnaujinti¹⁶. Nepaisant tam tikrų svarbių nacionalinių tikrinimo mechanizmų panašumų, jie taip pat labai skiriasi, kiek tai susiję su tuo, kas laikoma oficialiu investicijų tikrinimu, taip pat su taikomais terminais, aprėptimi, pranešimo reikalavimais ir kitais elementais. Kaip išsamiau paaiškinta toliau (4 skyriaus 3 dalyje), Komisija pradeda tyrimą, kad išnagrinėtų šiuos atitinkamų valstybių narių teisės aktų skirtumus ir jų politikos poveikį ES bendradarbiavimo mechanizmo rezultatyvumui ir veiksmingumui. Prie šios ataskaitos pridedamame Komisijos tarnybų dariniame dokumente glaustai aprašomi visi valstybių narių teisėkūros pokyčiai, susiję su taikytiniais nacionalinės teisės aktais.

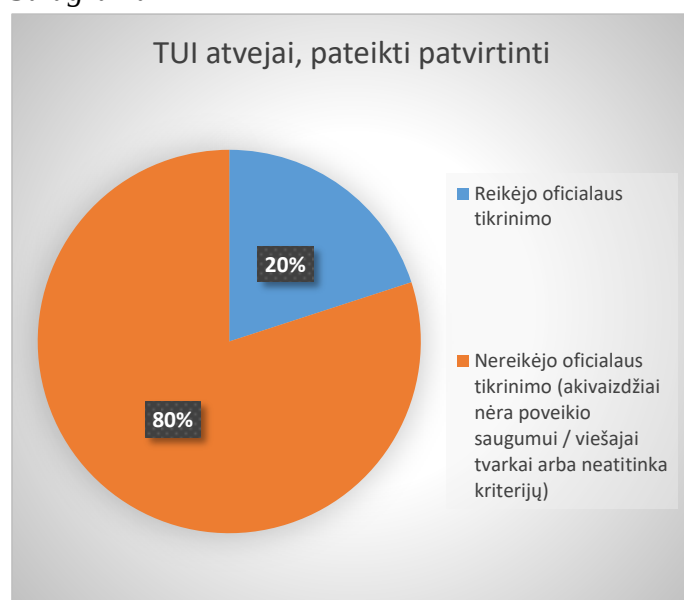
¹⁵ 2020 m. kovo 25 d. Europos Komisija, imdamasi priemonių, susijusių su COVID-19 sukelta ekstremaliąja situacija, valstybėms narėms pateikė gaires, kaip naudoti TUI tikrinimą visuomenės sveikatos krizės ir ekonomikos pažeidžiamumo ES sąlygomis. Komisijos komunikatas pateikiamas adresu https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2020/march/tradoc_158676.pdf.

¹⁶ Atnaujintas valstybių narių tikrinimo mechanizmų sąrašas pateikiamas Komisijos interneto svetainėje adresu https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2019/june/tradoc_157946.pdf.

3 SKYRIUS. VALSTYBIŲ NARIŲ TIKRINIMO VEIKLA 2020 M.¹⁷

TUI tikrinimo reglamentu nustatytas Komisijos ir ES valstybių narių bendradarbiavimo TUI tikrinimo srityje mechanizmas, o sprendimą, kurias investicijas tikrinti, patvirtinti, nustatyti sąlygas ar blokuoti, priima tikrinančiosios valstybės narės pagal savo atitinkamas taisykles ir tikrinimo mechanizmus. Todėl šiame skyriuje remiamasi valstybių narių pateiktais duomenimis apie atvejus, patikrintus pagal jų teisės aktus ir tikrinimo mechanizmus per visus 2020 m., ir šie duomenys apibendrinami¹⁸. 2020 m. valstybės narės, teikdamos ataskaitas Komisijai pagal reglamento 5 straipsnį, pranešė, kad gavusios prašymus dėl patvirtinimo peržiūrėjo 1 793 investicijų dokumentų rinkinius. Šie dokumentų rinkiniai susiję su TUI septyniuose ataskaitas teikiančiose valstybėse narėse.

5diagrama

Iš šių investicijų dokumentų rinkinių apie 80 % nebuvo oficialiai patikrinti dėl to, kad jie akivaizdžiai nedaro poveikio saugumui ar viešajai tvarkai arba dėl to, kad jie nepatenka į nacionalinio tikrinimo mechanizmo taikymo sritį (t. y. neatitinka kriterijų) (žr. 5 diagramą).

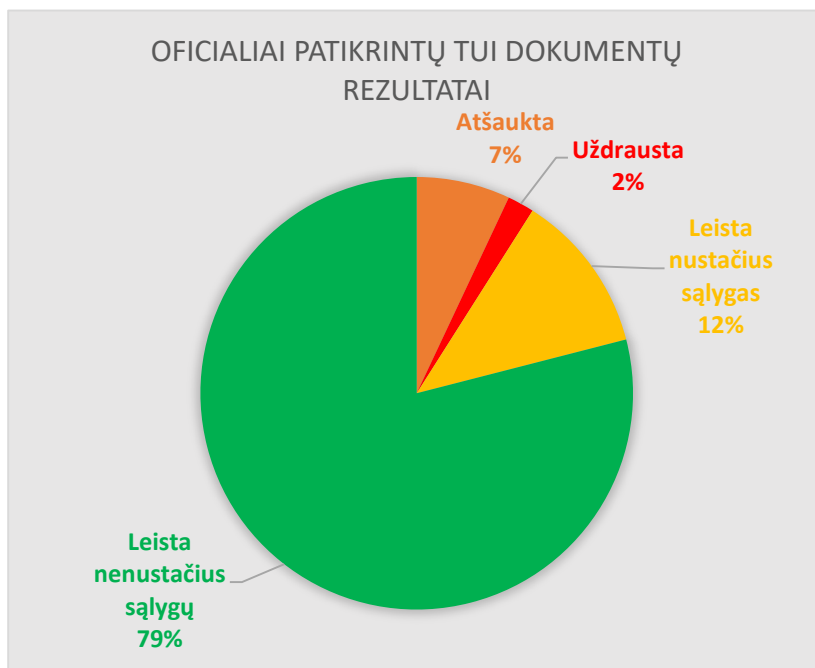
Likę atvejai (20 %) buvo oficialiai patikrinti ataskaitas teikiančiose valstybėse narėse. 6 diagramoje pateikti šių oficialiai patikrintų atvejų vertinimo rezultatai.¹⁹

¹⁷ Šis skyrius apima 2020 m. sausio 1 d. – gruodžio 31 d. laikotarpį.

¹⁸ Keturios valstybės narės nepranešė apie nei vieną atvejį pagal savo tikrinimo teisės aktus, o viena valstybė narė pranešė vieną bendrą oficialiai patikrintų atvejų skaičių, tačiau dėl nacionalinių teisinių apribojimų nepateikė išskaidytų duomenų.

¹⁹ Pastaba. 6 diagramoje pateikti duomenys gauti iš bendro oficialiai patikrintų atvejų skaičiaus (362 = 20 % iš 1 793) atėmus kelis atvejus. Iš tiesų apie šiuos (neįtrauktus) atvejus pranešė viena valstybė narė, kuri dėl nacionalinių teisinių apribojimų nenurodė, kokie buvo šių atvejų tikrinimo rezultatai.

6 diagrama

Iš 6 diagramos matyti, kad 91 % oficialiai patikrintų dokumentų rinkinių buvo patvirtinta: didžioji dauguma nenustačius jokių sąlygų (79 %) ir kai kurie su tam tikromis sąlygomis (12 %). Labai maža dalis (2 %) buvo uždrausta, o 7 % šalis atšaukė dėl nežinomų priežasčių, todėl nacionalinės valdžios institucijos neprivalėjo priimti jokie sprendimo.

Apskritai šie skaičiai aiškiai rodo, kad 2020 m.:

Šaltinis. Valstybių narių ataskaitos

- valstybės narės taikė atitinkamus nacionalinius TUI tikrinimo teisės aktus, skirtus galimai rizikai saugumui ir viešajai tvarkai mažinti;
- labai didelė dokumentų rinkinių dalis buvo greitai patvirtinta (80 %);
- iš likusių 20 % atvejų, kurie buvo oficialiai patikrinti, labai didelė dalis buvo patvirtinta nenustačius sąlygų (79 %) ir nedidelė dalis (12 %) buvo patvirtinta su tam tikromis sąlygomis;
- uždrausta tik nedidelė (2 %) oficialiai patikrintų dokumentų rinkinių dalis;
- užsienio investicijas tikrinančios valstybės narės ir apskritai Europos Sąjunga tebėra labai atviros TUI ir tik labai retais atvejais imasi veiksmų dėl sandorių, kurie gali turėti įtakos saugumui ar viešajai tvarkai.

4 SKYRIUS. ES BENDRADARBIAVIMAS TUI TIKRINIMO SRITYJE²⁰

1. Pranešimai ir kiti veiksmai, kurių imtasi pagal TUI tikrinimo reglamentą

Nuo 2020 m. spalio 11 d. iki 2021 m. birželio 30 d. 11 valstybių narių iš viso pateikė 265 pranešimus pagal TUI tikrinimo reglamento 6 straipsnį. Apie daugiau kaip 90 % šių atvejų pranešė penkios valstybės narės, t. y. Austrija, Ispanija, Italija, Prancūzija ir Vokietija. Kaip matyti iš toliau pateiktos informacijos, sandoriai, apie kuriuos pranešta, labai skiriasi pagal investicijų tikslo sektorių, galutinio investuotojo kilmę ir sandorio vertę.

²⁰ Šis skyrius apima 2020 m. spalio 11 d. – 2021 m. birželio 30 d. laikotarpį.

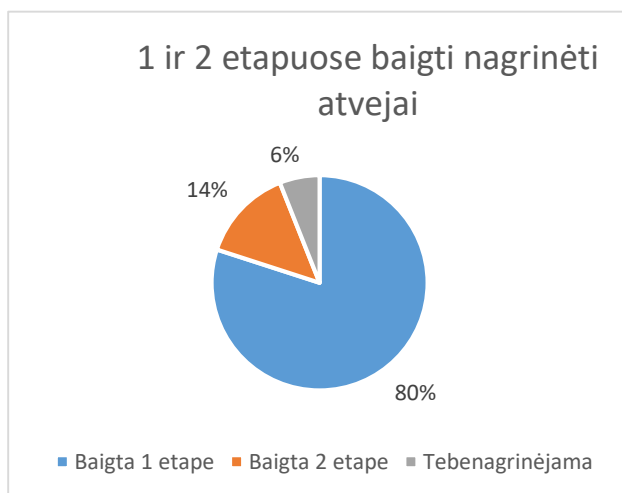
Reglamente numatyta, kad TUI sandorių vertinimas atliekamas dviem galimais etapais. Visi sandoriai, apie kuriuos pranešta, vertinamos 1 etape, o į 2 etapą patenka tik ribotas sandorių skaičius²¹. 2 etape išsamiau vertinami atvejai, kurie galėtų daryti poveikį saugumui ar viešajai tvarkai daugiau nei vienoje valstybėje narėje arba kelti riziką Sąjungos svarbos projektams ar programoms.

Trys sektoriai, kuriuose sandorių buvo daugiausia, yra gamybos, IRT ir didmeninės bei mažmeninės prekybos sektoriai²².

Kalbant apie sandorių vertę, daugumos jų vertė siekė 10–100 mln. EUR; sandorių IRT sektoriuje, pagal vieno sandorio vertę, vertė yra didžiausia, o sandorių sektoriuje „Kita aptarnavimo veikla“ vertė yra mažiausia²³.

Sandorių, apie kuriuos pranešta, vertė labai svyruoja: mažiausia nurodyta sandorio vertė 1 200 EUR, o didžiausia – apie 34 mlrd. EUR.

7 diagrama

Iš 265 atvejų, apie kuriuos pranešta, 80 % (212) Komisija baigė nagrinėti 1 etape, o likę 14 % atvejų (36) pateko į 2 etapą ir pranešančiosios valstybės narės paprašyta pateikti papildomos informacijos. Galutinio termino dieną dar buvo nebaigti nagrinėti 6 % atvejų²⁴.

Papildoma informacija, kurios Komisija paprašė pradėdama 2 etapą, labai skiriasi priklausomai nuo konkretaus sandorio ir informacijos, kuria grindžiamas pranešimas, išsamumo ir kokybės²⁵.

Informacija, kurią prašoma pateikti, paprastai apima vieną ar daugiau iš šių dalykų: duomenis apie tikslinės bendrovės produktus ir (arba) paslaugas; galimą produktų priskyrimą dvejopo naudojimo produktams; pirkėjus, konkurentus ir rinkos dalis; tikslinės bendrovės IN teisių paketą ir mokslinių tyrimų ir plėtros veiklą, ir papildomas svarbiausias investuotojo savybes. Šios informacijos prašoma siekiant geriau įvertinti tikslo ypatingą svarbą arba galimą investuotojo keliamą grėsmę.

²¹ Abiejų etapų ir taikomų terminų apžvalga ir paaiškinimai pateikiami pridedamo Komisijos tarnybų darbinio dokumento 1 skirsnyje.

²² Atitinkamai priskiriami C, J ir G sekcijoms pagal NACE klasifikatorių.

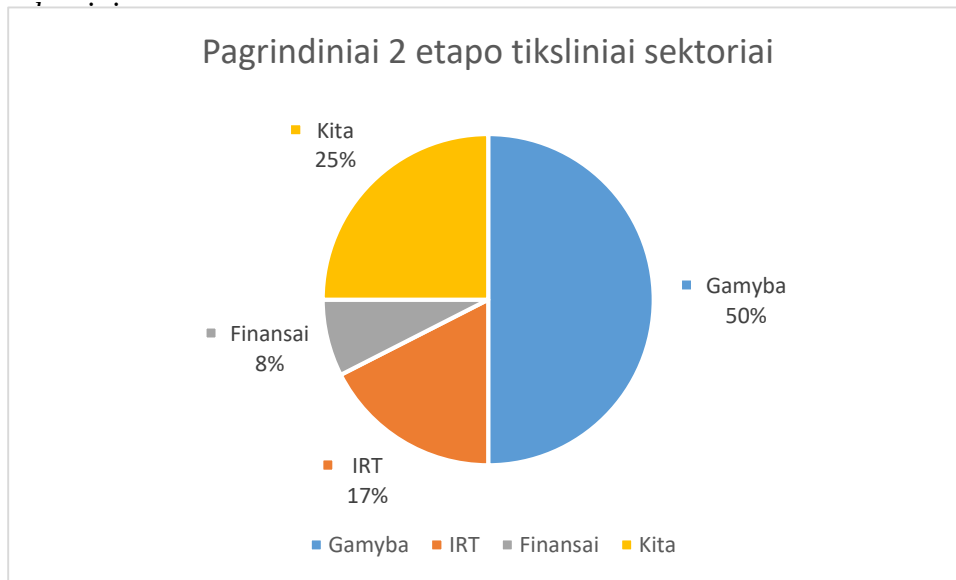
²³ Vertė, jei žinoma, yra susijusi su tiksline bendrove, kuri gali būti didesnės tikslinės įmonės ES įsteigta patronuojamoji įmonė.

²⁴ 2021 m. liepos 1 d. iš 265 atvejų, apie kuriuos pranešta, 17 dar buvo nebaigti nagrinėti.

²⁵ Pranešimo, kuriuo investuotojo prašoma pateikti informacijos teikiant pranešimą pagal reglamento 6 straipsnį, forma ir atnaujintas dažnai užduodamų klausimų dokumentas padeda užtikrinti tam tikrą informacijos apie investuotojų ir investicijos tikslą, pateikiamos pagal reglamentą teikiamuose pranešimuose, vienodumą ir minimalią apimtį. Abu dokumentai pateikti adresu <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=2006>.

Pagrindiniai sektoriai, su kuriais susiję atvejai buvo nagrinėjami 2 etape, yra gamybos, IRT ir finansinių paslaugų veiklos sektoriai. Gamybos ir IRT sektoriai sudarė 67 % visų 2 etape nagrinėjamų atvejų.

8 diagrama. Pagrindiniai 2 etapo tiksliniai sektoriai

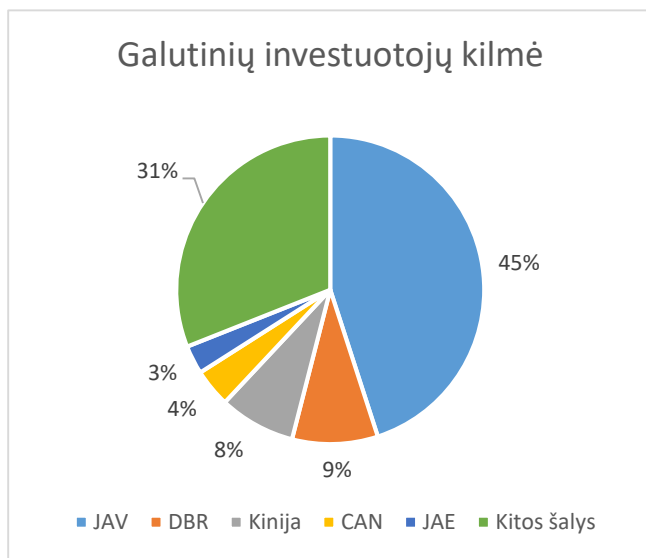

Šaltinis. Valstybių narių pranešimai

36 antrame etape nagrinėjami atvejai buvo susiję su šešiomis valstybėmis narėmis. Visais 2 etape nagrinėjamais atvejais procesas nuo dienos, kurią Komisija pasiliko teisę pateikti nuomonę, iki dienos, kurią ji iš pranešančiosios valstybės narės gavo prašytą papildomą informaciją, vidutiniškai užtrukdavo 31 kalendorinę dieną (šis laikotarpis svyravo nuo 2 iki 101 kalendorinės dienos).

Kalbant apie galutinio investuotojo kilmę, 265 atvejais, apie kuriuos pranešta, penkios pagrindinės kilmės šalys buvo JAV, JK, Kinija, Kanada ir Jungtiniai Arabų Emyratai.

9 diagrama

Šaltinis. Valstybių narių pranešimai

Iš 265 atvejų, apie kuriuos pranešta, 29 % buvo kelių jurisdikcijų TUI sandoriai, kadangi jie buvo susiję su keliomis valstybėmis narėmis²⁶. Pagrindiniai sektoriai, su kuriais buvo susiję šie pranešimai, buvo gamybos, IRT ir didmeninės bei mažmeninės prekybos sektoriai.

Be 265 atvejų, apie kuriuos pranešta pagal reglamento 6 straipsnį, Komisija taip pat pasinaudojo reglamento 7 straipsniu.

Kalbant apie Komisijos nuomonių teikimą pagal reglamento 6, 7 arba 8 straipsnį, tokios nuomonės pagal reglamento 10 straipsnį išlieka konfidencialios.

Nuomonės buvo pateiktos dėl mažiau nei 3 % visų atvejų, apie kuriuos pranešta, ir yra teikiamos tik tada ir jei to reikia atsižvelgiant į atvejo aplinkybes, konkrečiau – investuotojo keliamos rizikos profilį ir investicijos tikslo kritiškumą. Visos pateiktos rekomenduojamos rizikos mažinimo priemonės yra proporcingos ir konkrečiai pritaikytos atsižvelgiant į nustatytą riziką ir ypatingą svarbą.

Komisijos nuomonėse taip pat gali būti dalijamasi aktualia informacija su tikrinančia valstybe nare ir gali būti siūlomos galimos rizikos mažinimo priemonės nustatyti rizikai pašalinti.

Galiausiai pati tikrinančioji valstybė narė turės nuspręsti dėl tikrinamo sandorio, be kita ko, atsižvelgdama į Komisijos nuomonę.

Remiantis pirmiau pateiktais duomenimis galima padaryti keletą preliminarų išvadų.

Visų pirma, bendradarbiavimo mechanizmas veikia gerai – valstybės narės teikia pranešimus pagal reglamentą. Iš 265 gautų pranešimų didžioji dauguma (80 %) buvo baigti nagrinėti 1 etape, t. y. labai greitai, tik 14 % atvejų pateko į 2 etapą ir dėl dar mažiau atvejų Komisija pateikė nuomonę.

Antra, nors dauguma atvejų 1 etape įvertinami greitai per nustatytas 15 kalendorinių dienų, 2 etapo atvejų vertinimo trukmė labai įvairi, atsižvelgiant į tai, kiek laiko valstybėms narėms reikia pateikti atsakymus į Komisijos prašymą pateikti papildomos informacijos – dažnai tai priklauso nuo investuotojo, apie kurį prašoma tą informaciją pateikti.

Trečia, pagrindiniai nagrinėjami sektoriai (gamybos, IRT, didmeninės ir mažmeninės prekybos) ir galutinio investuotojo kilmė (JAV, JK, Kinija, Kanada ir Jungtiniai Arabų Emyratai), susiję su atvejais, apie kuriuos pranešta pagal reglamentą, iš esmės atspindi pridedamo Komisijos tarnybų

²⁶ Šiomis aplinkybėmis kelių jurisdikcijų TUI sandoriai yra TUI sandoriai, kai investicijos tikslas yra įmonių grupė, veikianti daugiau nei vienoje valstybėje narėje (ir galbūt ir trečiosiose šalyse), per patronuojamąsias įmones daugiau nei vienoje valstybėje narėje arba per tikslinę bendrovę, teikiančią prekes ar paslaugas daugiau nei vienoje valstybėje narėje. Priklausomai nuo aplinkybių ir atitinkamų valstybių narių tikrinimo mechanizmo ypatumų, apie tokius sandorius praneša daugiau nei viena valstybė narė, tačiau retai tai daroma koordinuotai ir suderintai.

darbinio dokumento 1 skyriaus ir 2 skirsnio išvadas dėl pagrindinių sektorių ir galutinio investuotojo kilmės.

Ketvirta, daug atvejų, apie kuriuos pranešė valstybės narės, buvo susiję su vienu ar keliais svarstytais veiksniais, išvardytais reglamento 4 straipsnyje, įskaitant (bet ne tik) ypatingos svarbos infrastruktūros objektus, technologijas ir dvejopo naudojimo prekes, prieigą prie neskelbtinos informacijos, taip pat tai, kad užsienio investuotojas gali nuosavybės teise priklausyti vyriausybei, būti jos kontroliuojamas ar ji jam gali daryti įtaką. Tarp atvejų, apie kuriuos pranešta, taip pat buvo keletas su sveikatos sektoriumi susijusių investicijų, t. y. investicijų į sektorių, kurias reikia atidžiai patikrinti atsižvelgiant į dabartinę pandemiją.

2. ES valstybių narių pastabos dėl TUI tikrinimo reglamento naudingumo ir veikimo

Rengiant šią pirmąją metinę ataskaitą valstybių narių buvo paprašyta pateikti savo nuomonę trimis temomis: a) TUI tikrinimo reglamento ir bendradarbiavimo mechanizmo pridėtinė vertė, b) visos svarbios iškilusios procedūrinės problemos ir c) galimi tokių problemų sprendimo būdai. Toliau pateikiamos įvairių valstybių narių – kai kurios iš jų turi nacionalinį tikrinimo mechanizmą, o kai kurios jo neturi – nuomonių citatos.

TUI tikrinimo reglamento ir bendradarbiavimo mechanizmo vertė

Visos valstybės narės vieningai nurodė, kad reglamentas ir bendradarbiavimo mechanizmas yra labai vertinga priemonė išsamiai apžvelgti tiesiogines užsienio investicijas į ES, įskaitant konkrečius investicijų tikslus ir investuotojų profilius.

„Bendradarbiavimo mechanizmas yra labai naudinga priemonė, nes juo valstybės narės paskatinamos apsvarstyti investavimo operacijų kitoje valstybėje narėje poveikį sau, o tai didina informuotumą apie TUI operacijų, vykdomų savo teritorijoje, poveikį kitoms valstybėms narėms. Mūsų nuomone, pridėtinė vertė pati savaime turėtų būti ne kiekybiškai vertinama trumpuoju laikotarpiu, o kokybiškai ilguoju laikotarpiu, geriau apsvarstant ir formuojant politiką bei priimant sprendimus.“

Kalbant konkrečiau, kelios valstybės narės teigiamai įvertino reglamentu suteikiamą galimybę užduoti klausimus ir teikti pastabas tikrinančiai valstybei narei. Kelios valstybės narės taip pat pabrėžė oficialaus ir neoficialaus bendradarbiavimo naudą, įskaitant teikiamą ekspertų grupės, sudarytos iš atitinkamų valstybių narių ir Komisijos pareigūnų ir įsteigtos pagal reglamentą, kuri sudaro sąlygas valstybėms narėms keistis nuomonėmis ir geriausios praktikos pavyzdžiais.

Kaip pažymėjo kelios valstybės narės, reglamentu ir bendradarbiavimo mechanizmu suteikiama vertingos mokomosios patirties, be kita ko, susijusios su kitų valstybių narių taikomais metodais ir priemonėmis, skirtomis ypač svarbiems sektoriams. Šis aspektas tiesiogiai tiko ir buvo labai svarbus kelioms valstybėms narėms rengiant arba atnaujinant savo tikrinimo teisės aktus, be kita ko, orientuojant tuos teisės aktus į tam tikrus sektorius.

„[...] plečiantis tarptautinėms bendrovėms ir augant jų skaičiui, TUI tikrinimo mechanizmai tampa vis labiau priklausomi nuo kitų valstybių, taikančių panašų reguliavimą, teikiamų ataskaitų. Koordinavimo mechanizmas tapo veiksminga procedūra, skirta reaguoti į TUI srityje susirūpinimą keliančius klausimus ir teikti nuomones šia tema.“

Viena valstybė narė pabrėžė, kad pranešimai pagal TUI tikrinimo reglamentą gali užtikrinti „informuotumą“ apie sandorius, apie kuriuos galėjo būti nepranešta pagal tam tikrą nacionalinį mechanizmą, bet apie kuriuos pagrįstai turėjo būti pranešta arba kurie galėjo paskatinti tikrinimo instituciją imtis *ex officio* veiksmų. Kita valstybė narė pažymėjo, kad keičiantis informacija valstybės narės gali anksčiau nustatyti riziką, susijusią su TUI sandoriu, o dar kita valstybė narė pažymėjo, kad stambesnių ar didesnės aprėpties sandorių, turinčių poveikį kelioms valstybėms narėms, atveju bendradarbiavimo mechanizmas „padėjo priimti galutinį sprendimą ir geriau bendrai ir suderintai reaguoti.“

„Informacija apie kitose valstybėse narėse tikrinamas TUI labai padėjo kurti mūsų analitinius pajėgumus ir pagilino bei išplėtė mūsų informuotumą apie padėtį atsižvelgiant į tarptautines aplinkybes, o tai buvo labai naudinga.“

„Bendradarbiavimo mechanizmas palengvina valstybių narių diskusijas ir keitimąsi informacija horizontaliaisiais TUI tikrinimo klausimais, pavyzdžiui, dėl puslaidininkių.“

Svarbios iškilusios procedūrinės problemos

Vienas bendresnio pobūdžio klausimas, kurį iškėlė kelios valstybės narės, yra didesnio dėmesio TUI tikrinimui poveikis darbuotojų skaičiui. Kelios valstybės narės atkreipė dėmesį į ribotus išteklius, ypač mažesnėse valstybėse narėse ir tikrinimo institucijose, be kita ko, atsižvelgiant į sudėtingus kelių jurisdikcijų sandorius, apie kuriuos pranešta pagal TUI reglamentą, taip pat į labai trumpus jame nustatytus terminus. Kitos valstybės narės nurodė, jog nenuosekliai suvokiama, apie ką pranešama pagal TUI tikrinimo reglamentą, ir teigė, kad pranešama apie per daug TUI sandorių, įskaitant TUI sandorius, kurie nėra svarbūs kitoms ES valstybėms narėms arba nedaro joms poveikio, todėl neracionaliai naudojami ištekliai.

„Siekiant apriboti pagal bendradarbiavimo mechanizmą teikiamų pranešimų, kurie neturi tarpvalstybinio poveikio, skaičių, gali būti pagrįsta apsvarstyti bendrus kriterijus, pagal kuriuos, jei jie tenkinami, priimamas sprendimas nepranešti apie tą konkretų TUI tikrinimo atvejį. Taip ne tik būtų sumažintas bendras pranešimų skaičius, bet ir būtų atlaisvinami papildomi ištekliai svarbioms TUI.“

Kitas klausimas, kurį kėlė kelios valstybės narės, yra terminai. Kelios valstybės narės pažymėjo, kad TUI tikrinimo reglamente nustatyti terminai yra per trumpi, be kita ko, siekiant tinkamai įvertinti sudėtingus TUI sandorius ir užduoti klausimų ar teikti pastabų. Viena valstybė narė pažymėjo, kad papildomų problemų kyla dėl skirtingų valstybių narių nacionaliniuose mechanizmuose ir TUI tikrinimo reglamente nustatytų terminų.

Nors galimybė valstybėms narėms pateikti pastabas vertinama teigiamai, kai kurios valstybės narės pažymėjo, kad joms tiesiog nepranešama, jog pateiktos pastabos, ir kad nepateikiama jokios informacijos apie tokių pastabų turinį ir kad pranešančioji valstybė narė, gavusi pastabas, neprivalo paaiškinti, kaip buvo atsižvelgta į gautas pastabas priimant galutinį sprendimą.

Viena valstybė narė pažymėjo, kad kai kurie prašymai pateikti papildomos informacijos „per daug apsunkina“ ir kad valstybės narės ir Europos Komisija turėtų nepamiršti, kad tokie prašymai turėtų

būti tinkamai pagrįsti, riboti ir proporcingi prašymo tikslui ir neturėtų pernelyg apsunkinti valstybės narės, kurios prašoma pateikti informaciją.

Galimi svarbių procedūrinių problemų sprendimo būdai

Kalbant apie pasiūlymus, kaip spręsti iškilusias svarbias procedūrinės problemas, susijusias su darbuotojų skaičiumi ir (arba) žmogiškaisiais ištekliais, buvo pasiūlyta surengti diskusiją (ir galbūt parengti gaires) apie tai, ką reikia pranešti pagal TUI tikrinimo reglamentą, kad būtų geriau sutelktas dėmesys ir išvengta „pernelyg apkrauti“ sistema. Vienas konkretesnis pasiūlymas yra kaip nors pažymėti svarbesnius TUI sandorius iš visų tų, apie kuriuos pranešta, , kad kitos valstybės narės į juos atkreiptų dėmesį. Be kita ko, taip pat buvo pasiūlyta paaiškinti terminus ir Europos Komisijos rengiamas mėnesines statistines apžvalgas, įskaitant valstybių narių pagal reglamentą pateiktas pastabas.

„Yra pavojus, kad reikalavimas pranešti Komisijai ir kitoms valstybėms narėms apie bet kokias tiesiogines užsienio investicijas, kurios yra oficialiai tikrinamos, gali susilpninti bendradarbiavimo mechanizmą ir turėti įtakos jo veiksmingumui [...] siūlo, kad Komisija inicijuotų valstybių narių diskusiją dėl galimybės parengti gaires dėl to, apie kuriuos atvejus turi būti pranešama, ir ar valstybės narės gali nepranešti apie tam tikrus atvejus, pvz., jei atvejai akivaizdžiai neturi jokio tarpvalstybinio poveikio.“

Viena valstybė narė pasiūlė, kad būtų papildomai paaiškinti ar sukonkretinti kai kurie pagrindiniai TUI tikrinimo reglamento aspektai, t. y. data, kurią nusprendžiama teikti pranešimą, užsienio investuotojo ir tiesioginės užsienio investicijos apibrėžtis, taip pat nuomonių ar pastabų apimtis. Ta pati valstybė narė paragino Europos Komisiją „žvelgti plačiau“ (t. y. įvertinti sandorio Europos lygmens poveikį), neatsižvelgiant į bet kokią patvirtintą daugiau nei vienos valstybės narės suinteresuotumą sandoriu, taip pat pažymėjo, kad TUI tikrinimo reglamentas turėtų didesnę pridėtinę vertę, jei būtų sukurta TUI tikrinimo reglamento ir kitų atitinkamų dabartinių ar būsimų priemonių sąsaja.

Galiausiai viena valstybė narė pasiūlė bendrus pranešimus, kai prašymas TUI sandorio leidimui gauti pateikiamas daugiau nei vienoje valstybėje narėje.

Europos Komisijos pastabos dėl valstybių narių nuomonių

Europos Komisija pritaria valstybių narių nuomonei, kad TUI tikrinimo reglamentas ir bendradarbiavimo mechanizmas yra unikali TUI Europos Sąjungoje stebėsenos ir vertinimo priemonė siekiant nustatyti galimą riziką, kurią tokios TUI gali kelti daugiau nei vienos valstybės narės saugumui ar viešajai tvarkai arba Sąjungos svarbos projektams ar programoms.

Kalbant apie konkrečias iškilusias problemas ir valstybių narių pateiktus pasiūlymus, Europos Komisija pažymi, kad:

- dėl išteklų ribotumo – Komisija apie tai žino ir pati su tuo susiduria. Ji jau ėmėsi tam tikrų konkrečių veiksmų, kad palengvintų darbą, įskaitant tinkamas elektronines priemones. Ekspertų grupės diskusijos taip pat padeda spręsti valstybių narių iškeltas problemas, siekiant bendro sutarimo tam tikrais klausimais, kiek tai įmanoma nekeičiant reglamento, įskaitant sandorių tinkamumą ir terminų apskaičiavimą pagal reglamentą. Komisija jau skyrė papildomų išteklių savo tarnyboms TUI tikrinimui atlikti, o valstybės narės primygtinai

raginamos taip pat tai padaryti. Tai ypač svarbu atsižvelgiant į tai, kad per ateinančius mėnesius įsigalios nauji arba iš dalies pakeisti nacionaliniai tikrinimo mechanizmai.

- Kalbant apie susitarimą dėl galimų apribojimų ar atvejų atrankos kriterijų, pagal kuriuos pagal reglamentą būtų pranešama apie sandorius, vienai valstybei sandoriai gali neatrodyti jautrūs, o kitai – atvirkščiai, be to, kai kurios valstybės yra teisiškai įpareigosios pranešti apie visus tikrinamus sandorius pagal savo atitinkamus nacionalinės teisės aktus. Komisija primena, kad reglamento 6 straipsnio 1 dalimi valstybės narės įpareigojamos pranešti apie „visas tikrinamas tiesiogines užsienio investicijas jų teritorijoje“.
- Toliau aiškindama tokias sąvokas kaip tiesioginė užsienio investicija ir užsienio investuotojas, Komisija pateikė atnaujintą dažnai užduodamų klausimų dokumentą, kuriame pateikiama daugiau informacijos apie reglamente vartojamas sąvokas. Komisija yra pasirengusi prireikus jį atnaujinti.
- Dėl skirtingų terminų – nustatytų valstybių narių teisės aktuose ir nustatytų reglamente ir valstybių narių teisės aktuose – Komisija pažymi, kad reglamentu terminai nebuvo derinami ir kad valstybių narių nacionaliniuose tikrinimo mechanizmuose yra didelių skirtumų. Bendradarbiavimo mechanizmas, taip pat oficialūs ir neoficialūs ryšiai gali padėti kuo labiau sumažinti netyčines šių skirtumų pasekmes, tačiau norint koreguoti reglamente nustatytus oficialius terminus, kurie gali būti laikomi pernelyg griežtais, reiktų pakeisti reglamentą.
- Dėl tolesnio įvairių priemonių sąveikos paaiškinimo, pvz., labiau derančių reglamento ir kitų politikos priemonių bei reguliavimo institucijų, pvz., susijungimų priežiūros ir prudencinės priežiūros, pvz., finansinių paslaugų srityje, Komisija sutinka, kad šį klausimą būtų galima toliau svarstyti, *inter alia*, ekspertų grupėje.
- Galiausiai, kalbant apie kelių jurisdikcijų TUI sandorius, t. y. kai investicijos tikslas yra keliose ES valstybėse narėse (dėl to, kad daugiau nei vienoje ES valstybėje narėje yra patronuojamųjų bendrovių, arba dėl to, kad jis teikia prekes ar paslaugas daugiau nei vienoje valstybėje narėje), tikėtina, kad skirtingose valstybėse narėse šie sandoriai bus tikrinami keliones valstybėse narėse ir jos keisis klausimais ir (arba) pastabomis. Dėl tokių atvejų kyla nemažai sunkumų, įskaitant skirtingus terminus pagal skirtingus nacionalinės teisės aktus, o tai gali trukdyti suderinti pagal reglamentą teikiamų pranešimų ir vertinimo laiką. Šiuo metu reglamente šis klausimas nėra aiškiai sprendžiamas. Vis dėlto iš patirties jau matyti, kad atitinkamos valstybės narės ir Komisija turėtų glaudžiau neoficialiai koordinuoti savo veiklą, kaip jau buvo padaryta daugelio TUI sandorių, apie kuriuos pranešta, atveju. Tačiau, atsižvelgdama į didelę tokių kelių jurisdikcijų TUI sandorių dalį (29 %) ir susijusias problemas, Komisija mano, kad ateityje šį klausimą reikės atidžiai apsvarstyti.

3. Veiksmai, kurių imtasi po 2020 m. spalio 11 d., ir ateities perspektyvos

Nepaisant to, kad TUI tikrinimo reglamentas visapusiškai taikomas tik nuo 2020 m. spalio 11 d., remiantis ligšioline patirtimi galima padaryti tam tikras preliminaras išvadas, nes jau imtasi tam tikrų veiksmų reglamento ir bendradarbiavimo mechanizmo veiksmingumui didinti.

Konkrečiai kalbant, siekdama palengvinti veiksmingą reglamento įgyvendinimą ir užtikrinti didesnę valstybių narių pagal reglamento 6 straipsnį teikiamų pranešimų atitiktį ir išsamumą laipsnį, Komisija pateikė atnaujintas investuotojams skirtų pranešimų formas ir dažnai užduodamų klausimų dokumentą. Pranešimo forma, kurią savo interneto svetainėse paskelbė ir kelių valstybių narių tikrinimo institucijos, skirta tam, kad investuotojas pateiktų išsamesnę informaciją apie sandorį, apie kurį pranešta, įskaitant informaciją, kurios reikalaujama pagal reglamento 9 straipsnio 2 dalį. Taip siekiama dvejopo tikslo – leisti atlikti išsamesnį sandorių, apie kuriuos

pranešta, vertinimą 1 etape ir kai kurių sandorių atveju sumažinti papildomos informacijos prašymų ir 2 etapo vertinimų poreikį.

Apskritai, kaip patvirtino valstybės narės, reglamentas ir bendradarbiavimo mechanizmas – vertinga ir veiksminga priemonė. Jie yra patikimi ir nebuvo pastebėta pranešimų, nuomonių ar kitų veiksmų pagal reglamentą nutekimo atvejų. Siekiant užtikrinti būtiną visų susijusių šalių, t. y. investicijos sandorio šalių, pranešančiosios valstybės narės, kitų 26 valstybių narių ir Komisijos tarpusavio pasitikėjimą, labai svarbu tinkamai tvarkyti ir apsaugoti bet kokią informaciją, pateiktą įgyvendinant reglamento 6, 7 ir 8 straipsnius. Reglamentas ir bendradarbiavimo mechanizmas taip pat pasirodė esą naudingi ir veiksmingi siekiant svarbiausio politikos tikslo, t. y. užtikrinti mūsų kolektyvinį saugumą ir viešąją tvarką, taip pat Sąjungos svarbos projektus ir programas.

Tačiau iš ligšiolinės patirties taip pat matyti, kad dar yra ką tobulinti, be kita ko, valstybių narių nustatytoje srityse.

Kaip nurodyta pirmiau, Komisija pradėjo išsamų tyrimą. Bendras tyrimo tikslas – užtikrinti, kad valstybių narių TUI tikrinimo mechanizmai ir ES bendradarbiavimo mechanizmas būtų veiksmingi ir rezultatyvūs, įskaitant jų sąveiką²⁷.

Tinkamu laiku Komisija rimtai apsvarstys galimybę paskelbti valstybių narių tikrinimo institucijoms ir investuotojams skirtas gaires. Gairių forma pasiteisino kitose reglamentavimo ir vykdymo užtikrinimo srityse, įskaitant konkurencijos politiką. Komisija numatytų konsultacijas su plačiąja visuomene dėl siūlomų TUI tikrinimo gairių.

Dėl to, kad nuolat daugėja valstybių narių, kuriose veikia nacionalinis TUI tikrinimo mechanizmas, ir numatoma, kad padaugės TUI į ES, neišvengiamai padaugės ir pranešimų pagal reglamentą. Komisija atidžiai apsvarstys, kaip supaprastinti procedūras, kad būtų optimaliai naudojami Komisijos ir valstybių narių ištekliai, be kita ko, aiškų dėmesį skiriant tiems TUI sandoriams, kurie gali kelti didesnę riziką daugiau nei vienos valstybės narės saugumui ar viešajai tvarkai, arba Sąjungos svarbos projektams ir programoms. Bus svarstoma, kaip, atsižvelgiant į galiojantį reglamentą, geriausia tvarkyti kelių jurisdikcijų TUI sandorius, be kita ko, galbūt derinant dviejų ar daugiau valstybių narių pranešimus.

O dėl būsimų paties reglamento pakeitimų dar per anksti kalbėti. Tačiau reglamento 15 straipsnyje nustatyta Komisijos pareiga „[i]vertinti] šio reglamento veikimą ir veiksmingumą bei [pateikti] ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai“ ne vėliau kaip 2023 m. spalio 12 d., ir prireikus rekomenduoti šio reglamento pakeitimus. Atsižvelgdama į tolesnę patirtį, įgytą taikant reglamentą, Komisija bus pasirengusi prireikus teikti pasiūlymus dėl pakeitimų, kaip taip pat nurodyta neseniai paskelbtame komunikate dėl prekybos politikos (2021 m. vasario mėn.): „Komisija toliau taikys bendradarbiavimo su valstybių narių valdžios institucijomis mechanizmą, kad rizikingos tiesioginės užsienio investicijos nekeltų grėsmės saugumui ir viešajai tvarkai, ir apsvarstys galimybę stiprinti TUI tikrinimo reglamentu nustatytą bendradarbiavimo mechanizmą.“

²⁷ Konkrečius tyrimo tikslai yra i) pateikti valstybių narių, kurios šiuo metu taiko tikrinimo mechanizmą, galiojančių teisės aktų apžvalgą; ii) peržiūrėti, kaip nacionalinės teisės aktais ir TUI tikrinimo reglamentu reglamentuojama nacionalinių institucijų ir Europos Komisijos sąveika pagal TUI tikrinimo reglamentu nustatytą bendradarbiavimo mechanizmą; iii) nustatyti visas reikšmingas galiojančios nacionalinės teisės aktų sistemos ir TUI tikrinimo reglamento problemas, dėl kurių, atsižvelgiant į TUI tikrinimo reglamento politikos tikslus, pasekmės gali būti ne tokios veiksmingos ir (arba) ne tokios rezultatyvios, ir iv) poreikis užtikrinti, kad investuotojams ir kitiems suinteresuotiesiems subjektams tenkanti administracinė našta būtų proporcinga politikos tikslams ir atitinkamiems saugumo ar viešosios tvarkos aspektams.

Tai ne tik aiškiai rodo Komisijos ketinimą kartu su valstybėmis narėmis toliau įgyvendinti TUI tikrinimo reglamentą, bet ir apsvarstyti galimybę sustiprinti bendradarbiavimo mechanizmą. Komunikate taip pat pabrėžiamas pagrindinis TUI tikrinimo reglamento tikslas, t. y. prisidėti prie visų 27 valstybių narių ir ES kolektyvinio saugumo ir viešosios tvarkos užtikrinimo. TUI tikrinimo reglamentas ir bendradarbiavimo mechanizmas yra svarbios priemonės ES atsparumui didinti. Nors ES išlieka atvira TUI, kaip aiškiai matyti iš 3 skyriuje pateiktų duomenų, labai svarbu, kad visos valstybės narės aktyviai ir tiesiogiai padėtų siekti šio bendro saugumo tikslo. Komisija tvirtai tikisi, kad iki kitos metinės ataskaitos daugiau valstybių narių bus priėmusios ir sustiprinusios nacionalinius TUI tikrinimo teisės aktus ir susijusius mechanizmus, skirtus potencialiai rizikingoms užsienio investicijoms iš ES nepriklausančių šalių, ir kad ilgainiui visos 27 valstybės narės turės tokius teisės aktus ir mechanizmus.